

21 HALLSNÄS

GPS 57.3913792, 14.6171714

Borta i grusgropen = finns inget kvar

Ett par hundra meter öster om landsvägen från Komstad mot N. Ljunga gick en genväg, en stig från Komstad till grenadjärtorpet Näset. Vid stigen låg under 1800- talets andra hälft två backstugor, Hallsnäs och Lugnet , med den förra närmast Komstad. Hallsnäs finns inte med i husförhörslängden förrän 1851, då Per Johan Hallberg och hans lilla dotter är skrivna där.

Man skulle tro, att den ena givit namn åt den andra, men så tycks inte vara fallet. I sockenstämmoprotokollen finns nämligen namnet Hallsnäs med redan hösten 1824, då stämman beslutar "bönfälla Kungl. Befalln.hafv. att få uppta ny väg i stället för att bygga bro vid Hallsnäs". Och vid septemberstämman 1832 utsågs ett ombud "att bevaka socknens intresse rörande Hallsnäs bro" . Så bro blev det tydligen. Var Hallsnäs namnet på ett område vid ån?

Per Johan Andersson har fått tillnamnet Hallberg redan i 1841 års husförhörslängd – han och familjen hade ett par år tidigare kommit från Halvnarp i Hylletofta. Kanske tog han namnet Hallberg efter Halvnarp?

Familjen Hallberg hade sett bättre dagar. År 1839 står Hallberg som ägare till 1/4 Komstad Nilsgård. Fem år senare är han brukare på 1/8 Ljunga Sonagård. Det gick ganska hastigt utför. År 1846 skrivs familjen på torpet Westratorp under Komstad Södergård och Hallberg har väl blivit torpare, även om detta ej är utskrivet .

Westratorp nämns endast i 1846-50 års längd. Ingen i Komstad tycks någonsin ha hört talas om det. Kanske är det så, att torpet i nästa längd döpts om till Hallsnäs och då också degraderats till backstuga. Westratorp och Hallsnäs kan ha varit samma stuga. Om någon jord hörde till Hallsnäs är inte undersökt, men än i dag talar kvarnägaren Lokrantzs ättlingar i Backegård om "Hallbergs hage" .

Förre hemmansägaren Hallberg hade alltså efter 10-12 år blivit backstusittare. Han tycks dock aldrig ha hört till de sämst ställda – åtminstone noteras han ingenstans som utfattig.

Sonen, som Hallberg hade i sitt första gifte, lämnade hemmet som 16-åring. Följande år, 1848, dog andra hustrun, Helena Pettersdotter, och Hallberg blev en- sam med den 7-åriga dottern Mathilda. Kanske blev det svårt för honom att klara av barn och hushåll samtidigt som han måste tjäna en slant till uppehållet. I varje fall står för far och dotter, att de "bor i gården" de närmaste åren efter Helenas död.

Sedan skötte väl Mathilda det enkla hushållet i Hallsnäs, tills hon 1865 gifte sig med grenadjären Peter Kraft på NO 77 Näset. Strax efter 17-årsdagen hade hon fått en dotter Anna, som flyttade med till Näset och som snart fick flera halvsyskon.

Så var Johan Hallberg ensam i Hallsnäs. Han tycks ha varit en ganska färgstark person och var välkänd i bygden. Ännu lever historier om honom i de äldsta Komstadsbornas minne. Delvis lär han ha försörjt sig på jakt och fiske – det där med lovliga tider och andras jaktmarker var han inte så noga med, sägs det. Men detta var han långt ifrån ensam om.

Hallberg var en mångkunnig man. Bl.a. var han "kobotare" och visste t.ex. , hur man skulle behandla den eländiga trumsjukan. Ättlingen Bengt Kraft i Nässjö har berättat följande: "En bonde kom med en sjuk häst till Hallberg. Innan bonden hunnit säga sitt ärende, sade Hallberg 'dej har jag väntat länge på.' Därefter gick de ut till hästen. Hallberg fick hjälp att spänna upp munnen på hästen, varefter han kunde plocka bort en träpinne, som hade fastnat långt nere i halsen. Bonden åkte hem med hästen, som nu åter kunde äta och snart blev frisk. "

Hallberg var läkekunnig också och renade svåra sår med omslag av nockasnår, dvs spindelväv, som han samlat under sina skogsturer. För att bara nämna något. En hel del skrock var nog också med i sammanhanget - Hallberg var väl lite av "klok gubbe" . Traditionen berättar t.ex., att han stämde blod med hjälp av stickor, som han täljt ur stupstocken på galgabacken. Kanske läste han också en ramsa, men om det vet vi ingenting.

Hallberg lär ha varit en ganska flitig gäst i gästgivaregårdens utskänkingslokal. Man kan förstå honom. Ensamheten i stugan kunde väl kännas svår ibland, och här träffade han alltid likasinnade kumpaner och kanske också en och annan resande med nyheter från stora världen. Här berättades historier, här var ett glatt liv - om än inte helnyktert precis. Men Hallberg och de andra kunde nog behöva den omväxlingen.

År 1885 dog Johan Hallberg 81 år gammal. Av bouppteckningen, som inte upprättades förrän i januari 1892, framgår, att Hallberg under sina sista år skötts av dottern och mågen. Där står nämligen "Till Kraft för de 3ne sista åren för till- syn och skötsel af den gamle - 50" kronor. Hallberg slutade sina dagar hos dottern på Petersborg. T bouppteckningen står "Till dito man för skötsel och föda m m för en månad då den afledne flyttat till Kraft och tidspillan dervid - 30" kronor. Att endast Kraft nämns beror på att Hallbergs dotter Mathilda avlidit året efter fadern.

Hallberg står aldrig som "utfattig" eller "fattighjon" , men något överflöd på ägodelar hade han sannerligen inte. Förteckningen i bouppteckningen kan citeras i sin helhet:

"En stugubyggnad som redan är försåld för	82:50
En gamal Pulpet	-:50
1 gamalt Slagbord	-:25
2 gamla Styrstolar	-:10
1 gamal Säng & en Soffa	-:50
Devärse gamla Laggkärl	-:50
1 Kopparkrus gammalt	1:-
devärse gamla fat och skålar samt skedar	-:25
2ne gamla Knifvar	-:10
1 gamal wedöx	-:15
1 gammalt wäggur af trä	-:25
Devärse gamla Sängkläder odugliga	1:-

Den aflednes gångkläder utslitna och utan något
 serdeles värde sammanräknat 5 :-
 Summa tillgång 92 : 10"

Gammalt bohag, odugliga sängkläder, utslitna gångkläder - värdet förslog inte på långt när till att täcka begravningskostnaderna och den av Kraft begärda ersättningen. Det var verkligen ingenting, som påminde om att Hallberg 60 år tidigare varit självägande bonde.

Efter Hallbergs död nämns Hallsnäs inte mera i längderna. Kanske plockade den nye ägaren ner stugan och återuppförde den någon annanstans? Sådant var inte ovanligt.

B. Hallsnäs Komstad Södergård

Per Johan Andersson Hallberg	född	1804	i	Svenarum
h. Helena Pettersdtr	född	1798	'	Hylletofta
s. Claes Johan	"	1831	" "	1847 t. Vrigstad
d. Mathilda Helena	"	1841	"	Ljunga 1865 t. Näset
hennes d. Anna	"	1858	" "	1865 t. Näset